התכלת פרק רביעי מנחות

מסורת הש"ס

(א) מוספתא דשקלים פ"ב ה"ז [ירושלמי שם ג:], (ב) [ובמתני' סד: תולין פו:], (ג) [מתני' לח:], (ד) פסחים לד: יומא מז. ומתיס ס:] [בסורים סה: מתיבתא עה.], (ה) [מתני' לח:], (ו) [לעיל מד: ושינון], (ז) [פסחים קה. ובמות י.], (ח) [לעיל נ: ע"ש], (ט) ל"ל והך קמייתא, (י) ס"ל ל"ג ובי' רש"ק דלא קתני, (כ) נטלה ולא לא קתני הס"ד. ל"ק, (ל) [פס כתמורה יבן פסחים מז:], (מ) [ב"ב ביצה], (נ) דממלן. ל"ק, (ס) ל"ל וכן פי' בקונטרי' הם והכי דבינו חיים תיבון דהם לתקדישה כיתם דין והבתלה מי. ל"ק, (ע) פי' ל"ק, (פ) ישוד אמלי לא מיתי מאמר פרה דאיכא נמי מעילה מדרבנן לכך מי. ל"ק, (צ) [ל"ל הא דשולם. ל"ק], (ק) [ויאיר על זה עיין תוס' יומא ג. ד"ה בר].

תורה אור השלם

1. עוֹ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי רֵיחַ נִיחֹחִי תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ: (במדבר כח ב)

2. וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לִפְרִים לָאֵילִים וְלַכְּבָשִׂים בְּמִסְפָּרָם כְּמִשְׁפָּט: (במדבר טו יח)

3. זֶה קָרְבַּן אַהֲרֹן וּבָנָיו אֲשֶׁר יַקְרִיבוּ לַיי בְּיוֹם הִמָּשְׁחוֹ אֹתוֹ עֲשִׂירִת הָאֵפָה סֹלֶת מִנְחָה תָּמִיד מֶחֱצָיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמֶחֱצִיתָהּ בָּעֶרֶב: (ויקרא ו יג)

הגהות הב"ח

(א) נב' הדר אמר רבא הא נמי: (ב) שם ויפוף וכן כמל העמוד: (ג) רש"י ד"ה דבר ר"ש וכיון דמקרא ילף עיקר אוא הך דיא דאחריתא ולתמיתא היא כל"ל ר"ב וסם ס"ל לר' יהודה דמן תרומת הלשכה כתן ופר"ל כר' יהודה כו' דבן לעפין מקרא ופר"ל: (ד) ר"ה שמעי וכו' מני ל"ר"ג בהנים העפוקים:

מוסף רש"י

פר העלם דבר של ציבור. כגון שהיו ב"ד נעבודת היכנים ועבדו ליבור על פיהם ולבשו שנעי ותזרו כהם וגרמן מעות מבי ליקח פר ושעירי עבודת היכנים על ליבור. בתחילה מגבין לחן. שנזכרין ניכן מכל לחד שיבאל מעות לקנות מהם פר ושעירי עבודת היכנים לעזר קרבן הציבור ר"ה. הי מיניהו דאחריתא. אחו מהמשעות נשנות אחרונה דנסתיר עלה אמלתא דמר ידמר. דכל חד וחד הדר משכשתיה קמייתא ונקטו שיטתיה דתכריה ינתרייתא עיקר דהדר כהו מקמייתא (יבמות סד:). באתרא דהשוכא. בנבל שהיא מעלה (יחזקאל ז:) בכל עמיקה (פסחים כו:). אמרי שמעתתא דמחשבן. כשאין יודעין טעמו של דבר ודין מלגם טעם שאינו בטלה. שלאחר הקטרת אברי תמיד מקטירין מנחתו דהיינו סלת תשעיר ביין. נסכים כיעות הין. כל אלו קרבים עם התמיד לתן מקריבין שולה בלא מנחה ונסכים וחמיתים. אף על פי שקריבין בעבור כהן גדול. הואיל ותן הפסוק הם הקדמין לנסכי תמיד (תמיד לא:). מנחתם ונסכיהם בלילה. דמנחת נסכים קריבין בלילה, ואי קשיא הא אמרינן בהקומץ רבה (לעיל יט:) בכרים שהרבן ליקרב ביום ונקמיצו מנחת נסכים, מפרש לה כפרק יש קרבנות בתמיד תמידה (דף יד.) דהא דקתני ביום בנסכים הבאים עם הומת, והא דקתני בלילה בנסכים הבאים עם הומת, בגוף הנסכים בפני עצמן יכול להקריבן בלילה ואפילו לאחר. אם הבית היום יכול להקריב נסכי לאחר. ובלבד שלא יקדשו בכלי מתמול, ואי קדשי נסכלן בלילה מתבנית בתמצת תמילה (דף ט.), קדשו בכלי הבכרי ליסכל בטבול יום ובמאוחר כפרים ובלילה (לעיל מד:) אם קרב הקרבן בזמנו ואפילו מבלן ועד שעריב יומם (תמורה יד:). דקי"ל אדם מביא זבחו בזמנו ונעכבו יתרי דבתיבי בקרבנות החג לזבחי מתיבי (זבחים מד:).

עין משפט נר מצוה

קנה א מי' פ"ד מהל' שקלים הלכה כ:
קנו ב ג מי' פ"ג מהל' תמידין ומוספין הלכה כב:

רבינו גרשום

כיון דקא פרשי מספק הזאות. בשהיה ספיקא לארם אם נטמא אם לא לא היה רוצה שיהו מרין עליו שהיה חושש בדעתו שמא לא נטמאתי והייתי מועל. אקמוה אדאוריתא שאין מועלין באפרה. בתחילה מגבין להן בלומר שלא היו לוקחין אותה מתרומת הלשכה אלא נוכין עכשיו מכל אחד ואחד פרוטה וקונין מהן: הי מיניהו באחריתא. כלומר צריכין אנו לידע אי זו נשנית באחרונה מאלו הברייתות שחזר בה ר' שמעון ואמר בר' יהודה דקימא לן ר' שמעון ור' יהודה הלכה כר' יהודה: לימא קמייתא היא אחריתא שחזר בו מההיא דאמר בה בתחילה הן באין ואמר מתרומת הלשכה הן באין דחייש למשיעותא כדאמרינן לעיל כיון דחזו דקא פשעי בה אקמוה אדאוריתא דניחו מלשכה: במלתא דלית להו כפרה בגוה. בגון ס"ג שמת דאם היו היורשים מביאין בעבורו היו מביאין ולא בעבור עצמן משום הכי פשעי. במלתא דאית להו כפרה בגוה כגון פר העלם דבר של צבור ושעירי ע"ז ניתא להו דליכפר ולא פשע ייהיב ובתחילה מגבין להן: לרבות פר העלם דבר של צבור ושעירי ע"ז דהיינו נמי לאישי דנשרפין הן ודינן כתמידין: ת"ש שמיני בחביתין במס' תמיד חשיב כמה כהנים זוכים בתמיד. והשמיני בחביתין: באתרא דחשוכא. דבבל עמוקה וחשוכה: ומנחתם ונסכיהם בלילה או למחר והשתא בטלו שנים אלא ראי לא קתני שאם לא הביא נסכים היום (מביא) בלילה או למחר אבל בתר דחב הימים אזיל ורוב ימים באין נסכין עמו הכא נמי דאם נמי ראם מת כהן לא קתני הילכך קאמר שמיני בחביתין. ומהא ליכא למשמע מינה. אהדרוה קמי דרבא הא דקאמר ר' ירמיה בבלאי טפשאי אמר מביאתן כלומר מה שאין אנו מתרצין יפה שיש בו קושיא אומרין לפני בני ארץ ישראל כדי שילעיגו עליהו. ומטיבותן כלומר ומה שאנו מתרצין יפה אין אומרין לפניהן. דהי היא לך כמנחת תמידין שאינה בטילה לא בשחרית לא

(ג) נראה דל"ל ה"נ דלא בעלי הא דמנין הקרבי מנחה ונסכים בלילה אי לא:

שיטה מקובצת

(א) מיניהו דאחריתא: (ב) קמייהו. הדר אמר רבא הא נמי משבחן: (ג) כמנחת תמיד: (ד) מיניהו דאחריתא: (ה) עליה דרבא הדר: (ו) מן הלשכה. נאמרה באחרונה דרשמעון לר"ש דאמר לעיל משל צבור תהא מנחת כהן שמת ולא מיורשין שמא

הי מינייהו [ד] **אחריתי.** איזו נלמוד בתחרונה שנסמוך עליה [ה] דשמא הדר ביה מהידך משום דקי"ל (עירובין דף מו:) ר' יהודה ור' שמעון הלכה כרבי יהודה: **קמייתא.** דקתני לר"ש שבאין מן הלשכה [ו]: **דלית כהו כפרה.** מנחת כהן ליתא ליורשים כפרה בגוה אבל פר העלם דבר כפרה לציבור היא:

באפרה אין מועלין אמר רב אשי שתי תקנות הואי דאורייתא בה מועלין באפרה אין מועלין כיון דחזו דקא מזלזלי בה וקא עבדי מיניה למכתן גזרו ביה מעילה כיון דחזו דקא פרשי מספק הזאות אוקמוה אדאורייתא: ת"ר [ז]**פר** [א]**העלם דבר של ציבור ושעירי עבודת כוכבים בתחילה מגבין להן דברי ר' יהודה ר"ש אומר מתרומת הלשכה הן באין והתניא איפכא** [ב]**הי מינייהו** [ג] **אחריתא אמרוה רבנן קמיה דרב אשי לימא קמייתא אחריתא דשמעינן ליה לר"ש דחייש לפשיעה אמר להו רב אשי אפי' תימא בתרייתא אחריתא כי קא חייש ר"ש לפשיעה במילתא דלית בהו כפרה בגווה לא חייש ר"ש לפשיעה מאי הוי עלה א"ל רבה זוטי לרב אשי ת"ש דתניא** [ד]**את קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי תשמרו להקריב לי במועדו לרבות פר העלם דבר של ציבור ושעירי עבודת כוכבים שבאין מתרומת הלשכה דברי ר"ש: ושלימה היתה קריבה וכו': א"ר חייא בר אבא בעי רבי יוחנן שלימה שחרית ושלימה בין הערבים או דילמא שלימה שחרית ובטילה בין הערבים אמר רבא ת"ש** [ה]**שמיני בחביתים ואם איתא דבטילה בין הערבים הא זמנין דלא משכח ליה שמיני בחביתים ה"ד דמת כ"ג ולא מינו אחר תחתיו אמרוה רבנן קמיה דרבי ירמיה אמר** [ו]**בבלאי טפשאי משום דיתבו באתרא דחשוכא אמרי שמעתתא דמחשכן אלא דקתני** [ז]**שביעי בסלת תשיעי ביין ה"נ דלא בטלי** [ח]**מנחתם ונסכיהם** [ט]**בלילה מנחתם ונסכיהם אפילו למחר אלא** [י]**דאי לא קתני ה"נ דאי לא קתני אהדרוה קמיה דרבא אמר מבישותין אמרי קמייהו מטיבותין לא אמרי קמייהו** [כ] (א) **והדר אמר רבא הני נמי טיבותין היא** [מ]**אמר קרא** [נ]**סלת מנחה תמיד הרי היא לך כמנחת** [ס] **תמידין מאי הוי עלה אמר ר"נ בר יצחק ת"ש דתניא שלימה** [ע]**שחרית ושלימה בין הערבים א"ר יוחנן פליגי בה אבא** [פ] **יוסי בן דוסתאי ורבנן אבא יוסי בן דוסתאי אומר מפריש לה שני קמצים של לבונה קומץ שחרית וקומץ בין הערבים ורבנן** [צ]**אמרי מפריש לה קומץ אחד חצי קומץ שחרית וחצי קומץ בין הערבים במאי קמיפלגי אבא קמיפלגי אבא יוסי בן דוסתאי סבר לא אשכחן חצי קומץ דקריב ורבנן סברי לא אשכחן עשרון דבעי שני קמצים בעי רבי יוחנן כהן גדול שמת ולא מינו אחר תחתיו לרבנן**

ואין מועלין באפרה. תימה מיפוק ליה דאפר הקדש מותר כדאי' בסוף תמורה (דף לד.), ולמאן דמוקי [ק] הא דתניא אסור בנפלה דליקה מאליה דלא הוי אינים דלמעול ניתא אלא למאן דמוקי לה בתרומת הדשן [המס] וכפ' כל שעה (פסחים דף כו:) קשיא וי"ל דשאני הכא דכל מלוותה לשריפה עומד ועוד גרלה דטעם דהתם משום דאין לך דבר שנעשית מצוותו ומועלין בו אבל הכא אכתי לא איתעביד:

דקא עבדי למבתן. רב אשי לטעמיה דאמר במסכת מכות (דף כא.) דאפר מקלה מותר להנית על מכתו משום דמכתו מוכחת עליו: **גזרו** ביה מעילה. משמע הכא דאיכא מעילה מדרבנן וה"נ אמרינן פרק הוציאו לו (יומא דף נט. ופס:) ובפרק ולד תטמא (תמורה ל' יא:) מועלין בדמים דבני ר"מ ור"ש וחכ"א אין מועלין ועד כאן לא פליגי אלא דרבנן אבל דאוריתא אין מועלין ואית דגרסי פרק ולד תטמא מ"ט דמ"ד אין מועלין וזיכוס הוא אלא ה"ג מ"ט דלכולהו אין מועלין מדאוריתא והתם נמי תנן ר"ש אומר הדם קל בתחילתו וחמור בסופו כו' אלמא דמדרבנן הוא ותימה דבסוף פרק בתרא דתמורה (דף לב:) [מ] בני גבי מקדיש עולה לבדק הבית אסור לשומטה עד שתיפדה ומועלין בה שמי מעילות ופריך ולו דרבנן מי איכא מעילה דרבנן וי"ל דכיון דאיכא מעילה דאוריתא לא שייך לתקן מעילה אחר דרבנן ומיהו תימה דריש מעילה (דף כ.) תנן קדשי קדשים שנחבטו בדרום מועלין בהן דרבנן ומאי איכא בין מעילה דאוריתא ומעילה דרבנן דאוריתא משום מומס דרבנן לא משום מומס וכ"ש קרבן ופריך מי איכא מעילה דרבנן אין דאמר עולת קדשים שמתו יצאו מידי מעילה דבר תורה הא דרבנן איכא מעילה ומאי לא מייתי מתני' דאיכא מעילה בדמים וי"ל משום דדמיא עופי לקדשי קדשים שנחבטו בדרום [נ] וכמאן דמנקיטו דמי [ס] (והרב ר' חיים וכן פי' בקונטרס כאן) דדם אקדשוה רבנן והשתא איכא שפיר מעילה דאוריתא אבל קדשים שמתו לא נחתא להו קדושה דמים הילכך מייתי עופי שפיר [ע] [פ] ואפר פרה נמי איכא קדושה מדרבנן וקשה לפירושו דבפרק ולד תטמא (תמורה דף יב.) גבי קדשים שמתו דפריך מי איכא מידי דמעיקרא ליתיה ביה מעילה [א] דפסקת ומאמרת אפי' בקדשים קלים ולבסוף איתיה ביה מעילה ולא והרי דם ומאי פריך לפירושו טובא איכא לפלוגי [פ] לכך נראה כמו שפירשתי ומיהו תימה קלת דאמאי לא מייתי מתני' דמייתי מינה לעולא הנהנה מן התמצת כשהיא חיה לא מעל עד שיפגום כשהיא מתה כיון שנהנה כל שהוא מעל ושמא להכי לא מייתי לה דדלמא הייט דוקא תמצת הואיל ולכפרה אתיא לא בדילי מינה ותקנו רבנן מעילה טפי דקתאמר בתר הכי דמחטאת לא שמעינן [צ] העולה ואית ספרים דגרסי הואיל ולכפרה אתיא בדילי מינה ואין הסוגיא מוכחת כן ושמא ה"ק מתני' אשמעינן דאפילו חטאת דבדילי איכא מעילה ועולה אשמעינן אילו היכא דלא בדילי איכא מעילה: **פר העלם דבר ושעירי עבודת כוכבים.** יש לדקדק אמאי נקט גבי פר לשון יחיד וגבי שעירי לשון רבים והוי מצי למינקט אשמעינן דיפלוג אתמנות ולעיל ס"ל משל יורשים: **דאי** לא קתני. כלומר דבר שאינו רגיל אלא בתקרבי בעלמא: לרבנן

ישמעו וה"נ נזר דילמא דלא נבו להו הילכך באין מן הלשכה: [ז] העלם דבר: [ח] והך היא: [ט] אחריתי. דאי לא נפקא לי א) מקרא. מתמיד נפקא: [י] ואפר פרה. עיין תוס' יומא דף מו ע"ב: [כא] דפסק דאמר אפי':

א) אלא ל"ל אמתני' דלא לא נפקא לי ממתני' מקרא דתמיד דנפקא דכתיב וכו':

הי מינייהו [ד] **אחריתי.** איזו נלמוד בתחרונה שנסמוך עליה [ה] דשמא הדר ביה מהידך משום דקי"ל (עירובין דף מו:) ר' יהודה ור' שמעון הלכה כרבי יהודה: **קמייתא.** דקתני לר"ש שבאין מן הלשכה [ו]: **דלית כהו כפרה.** מנחת כהן ליתא ליורשים כפרה בגוה אבל פר העלם דבר כפרה לציבור היא:

באפרה אין מועלין אמר רב אשי שתי תקנות הואי דאורייתא בה מועלין באפרה אין מועלין כיון דחזו דקא מזלזלי בה וקא עבדי מיניה למכתן גזרו ביה מעילה כיון דחזו דקא פרשי מספק הזאות אוקמוה אדאורייתא: ת"ר [ז]**פר** [א]**העלם דבר של ציבור ושעירי עבודת כוכבים בתחילה מגבין להן דברי ר' יהודה ר"ש אומר מתרומת הלשכה הן באין והתניא איפכא** [ב]**הי מינייהו** [ג] **אחריתא אמרוה רבנן קמיה דרב אשי לימא קמייתא אחריתא דשמעינן ליה לר"ש דחייש לפשיעה אמר להו רב אשי אפי' תימא בתרייתא אחריתא כי קא חייש ר"ש לפשיעה במילתא דלית בהו כפרה בגווה לא חייש ר"ש לפשיעה מאי הוי עלה א"ל רבה זוטי לרב אשי ת"ש דתניא** [ד]**את קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי תשמרו להקריב לי במועדו לרבות פר העלם דבר של ציבור ושעירי עבודת כוכבים שבאין מתרומת הלשכה דברי ר"ש: ושלימה היתה קריבה וכו': א"ר חייא בר אבא בעי רבי יוחנן שלימה שחרית ושלימה בין הערבים או דילמא שלימה שחרית ובטילה בין הערבים אמר רבא ת"ש** [ה]**שמיני בחביתים ואם איתא דבטילה בין הערבים הא זמנין דלא משכח ליה שמיני בחביתים ה"ד דמת כ"ג ולא מינו אחר תחתיו אמרוה רבנן קמיה דרבי ירמיה אמר** [ו]**בבלאי טפשאי משום דיתבו באתרא דחשוכא אמרי שמעתתא דמחשכן אלא דקתני** [ז]**שביעי בסלת תשיעי ביין ה"נ דלא בטלי** [ח]**מנחתם ונסכיהם** [ט]**בלילה מנחתם ונסכיהם אפילו למחר אלא** [י]**דאי לא קתני ה"נ דאי לא קתני אהדרוה קמיה דרבא אמר מבישותין אמרי קמייהו מטיבותין לא אמרי קמייהו** [כ] (א) **והדר אמר רבא הני נמי טיבותין היא** [מ]**אמר קרא** [נ]**סלת מנחה תמיד הרי היא לך כמנחת** [ס] **תמידין מאי הוי עלה אמר ר"נ בר יצחק ת"ש דתניא שלימה** [ע]**שחרית ושלימה בין הערבים א"ר יוחנן פליגי בה אבא** [פ] **יוסי בן דוסתאי ורבנן אבא יוסי בן דוסתאי אומר מפריש לה שני קמצים של לבונה קומץ שחרית וקומץ בין הערבים ורבנן** [צ]**אמרי מפריש לה קומץ אחד חצי קומץ שחרית וחצי קומץ בין הערבים במאי קמיפלגי אבא קמיפלגי אבא יוסי בן דוסתאי סבר לא אשכחן חצי קומץ דקריב ורבנן סברי לא אשכחן עשרון דבעי שני קמצים בעי רבי יוחנן כהן גדול שמת ולא מינו אחר תחתיו לרבנן**

ואין מועלין באפרה. תימה מיפוק ליה דאפר הקדש מותר כדאי' בסוף תמורה (דף לד.), ולמאן דמוקי [ק] הא דתניא אסור בנפלה דליקה מאליה דלא הוי אינים דלמעול ניתא אלא למאן דמוקי לה בתרומת הדשן [המס] וכפ' כל שעה (פסחים דף כו:) קשיא וי"ל דשאני הכא דכל מלוותה לשריפה עומד ועוד גרלה דטעם דהתם משום דאין לך דבר שנעשית מצוותו ומועלין בו אבל הכא אכתי לא איתעביד:

דקא עבדי למבתן. רב אשי לטעמיה דאמר במסכת מכות (דף כא.) דאפר מקלה מותר להנית על מכתו משום דמכתו מוכחת עליו: **גזרו** ביה מעילה. משמע הכא דאיכא מעילה מדרבנן וה"נ אמרינן פרק הוציאו לו (יומא דף נט. ופס:) ובפרק ולד תטמא (תמורה ל' יא:) מועלין בדמים דבני ר"מ ור"ש וחכ"א אין מועלין ועד כאן לא פליגי אלא דרבנן אבל דאוריתא אין מועלין ואית דגרסי פרק ולד תטמא מ"ט דמ"ד אין מועלין וזיכוס הוא אלא ה"ג מ"ט דלכולהו אין מועלין מדאוריתא והתם נמי תנן ר"ש אומר הדם קל בתחילתו וחמור בסופו כו' אלמא דמדרבנן הוא ותימה דבסוף פרק בתרא דתמורה (דף לב:) [מ] בני גבי מקדיש עולה לבדק הבית אסור לשומטה עד שתיפדה ומועלין בה שמי מעילות ופריך ולו דרבנן מי איכא מעילה דרבנן וי"ל דכיון דאיכא מעילה דאוריתא לא שייך לתקן מעילה אחר דרבנן ומיהו תימה דריש מעילה (דף כ.) תנן קדשי קדשים שנחבטו בדרום מועלין בהן דרבנן ומאי איכא בין מעילה דאוריתא ומעילה דרבנן דאוריתא משום מומס דרבנן לא משום מומס וכ"ש קרבן ופריך מי איכא מעילה דרבנן אין דאמר עולת קדשים שמתו יצאו מידי מעילה דבר תורה הא דרבנן איכא מעילה ומאי לא מייתי מתני' דאיכא מעילה בדמים וי"ל משום דדמיא עופי לקדשי קדשים שנחבטו בדרום [נ] וכמאן דמנקיטו דמי [ס] (והרב ר' חיים וכן פי' בקונטרס כאן) דדם אקדשוה רבנן והשתא איכא שפיר מעילה דאוריתא אבל קדשים שמתו לא נחתא להו קדושה דמים הילכך מייתי עופי שפיר [ע] [פ] ואפר פרה נמי איכא קדושה מדרבנן וקשה לפירושו דבפרק ולד תטמא (תמורה דף יב.) גבי קדשים שמתו דפריך מי איכא מידי דמעיקרא ליתיה ביה מעילה [א] דפסקת ומאמרת אפי' בקדשים קלים ולבסוף איתיה ביה מעילה ולא והרי דם ומאי פריך לפירושו טובא איכא לפלוגי [פ] לכך נראה כמו שפירשתי ומיהו תימה קלת דאמאי לא מייתי מתני' דמייתי מינה לעולא הנהנה מן התמצת כשהיא חיה לא מעל עד שיפגום כשהיא מתה כיון שנהנה כל שהוא מעל ושמא להכי לא מייתי לה דדלמא הייט דוקא תמצת הואיל ולכפרה אתיא לא בדילי מינה ותקנו רבנן מעילה טפי דקתאמר בתר הכי דמחטאת לא שמעינן [צ] העולה ואית ספרים דגרסי הואיל ולכפרה אתיא בדילי מינה ואין הסוגיא מוכחת כן ושמא ה"ק מתני' אשמעינן דאפילו חטאת דבדילי איכא מעילה ועולה אשמעינן אילו היכא דלא בדילי איכא מעילה: **פר העלם דבר ושעירי עבודת כוכבים.** יש לדקדק אמאי נקט גבי פר לשון יחיד וגבי שעירי לשון רבים והוי מצי למינקט אשמעינן דיפלוג אתמנות ולעיל ס"ל משל יורשים: **דאי** לא קתני. כלומר דבר שאינו רגיל אלא בתקרבי בעלמא: לרבנן

א) אלא ל"ל אמתני' דלא לא נפקא לי ממתני' מקרא דתמיד דנפקא דכתיב וכו':

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com